

Kongsberg sentrum Vestsiden

Beliggenhet

Kulturmiljøet er det tidligere sentrum av gruvebyen Kongsberg. Området defineres av Numedalslågen i nord og øst, Bergmannsveien i vest og Steenstrups gate i sør.

Nasjonale interesser

Kulturmiljøet er av nasjonal interesse på grunn av sin næringshistoriske rolle hvor det forteller historien om Kongsberg som gruveby.

Kulturmiljøets sammensetning gjør at Kongsberg sentrum har kunnskapsverdier som formidler industrihistorien i bygningsmiljøet gjennom blant annet bevart gatestruktur på Vestsiden og bevarte arbeiderboliger. Området har opplevelsesverdier i områdets arkitektur, helhetlige bebyggelsesstruktur og monumentalbygg rundt Kirketorget med røtter tilbake til etableringen av Kongsberg som gruveby på 1600-tallet.

Beskrivelse

På Vestsiden lå gruveselskapet Kongsberg Sølvverk og underselskapet Den Kongelige Mynt (fra 1686 av). Vestsiden er anlagt av kong Christian IV i 1624 etter klassisismens idealer. Planen består av et rutenettmønster bestående av 3 langgater og 7 tverrgater.

Kirketorget ble anlagt utover i 1630-årene på det høyeste punktet nordvest i byen. Her ligger kirken som er en av landets største, innviet i 1761. Den er bygget i barokkstil men rik på rokokkoutsmykninger. Torvet er i dag omgitt av viktige offentlige bygninger; Bergseminaret fra 1786, (verdens første høyskole for bergvitenskap, opprettet 1757), Naufgården med bygningselementer fra 1630-tallet og framover til sveitserstil, Sølvverkets gamle kontorbygg, oppført i 1816 og byens rådhus.

Faglige råd for forvaltning

Generelle råd

De etterfølgende faglige rådene skal bidra til å ivareta kulturhistoriske og arkitektoniske verdier i forvaltningen av kulturmiljøet.

Verneverdiene forutsettes ivaretatt av kommunen i deres plan- og byggesaksbehandling. Dette gjelder både hensyn til viktige enkeltbygg, kulturminner, grøntområder og kulturlag innenfor kulturmiljøet samt landskapsrelaterte og strukturelle sammenhenger.

Landskapsnivå

- Innenfor området skal eksisterende stedegen vegetasjon ivaretas.

- Tak skal vurderes som del av byens taklandskap og behandles som en del av tiltakets samlede arkitektoniske uttrykk. Ved eventuelle nybygg og ombygginger skal tekniske anlegg som heisoppbygg og ventilasjonsanlegg m.m. integreres i den arkitektoniske utformingen.
- Landemerker som er karakteriserende for bysilhuetten skal ivaretas.
- Ethvert tiltak innenfor kulturmiljøet skal ha gode visuelle kvaliteter både i seg selv og i forhold til tiltakets funksjon og dets bygde og naturlige omgivelser og plassering.

Områdenivå

- I området skal historiske bygningshøyder og gesimshøyder være førende for eventuelle nybygg. Den historiske bebyggelsens karakteristiske volum med skala og proporsjoner, samt plassering av bygninger skal videreføres ved nye tiltak.
- Eksisterende byggelsesmønster skal opprettholdes.
- Gater og smug skal ikke bygges igjen da dette vil forringe områdets historiske karakter og lesbarhet.
- Bebyggelsesmønsteret, torgene, og gatestrukturen er en viktig del av områdets historie og skal bevares og videreføres.

Bygningsnivå

- Ved vedlikehold og utbedring skal kulturhistoriske og arkitektoniske verdier som knytter seg til de historiske byggenes detaljer bevares, derav material- og fargebruk, dør- og vindusutforming og øvrige bygningsdetaljer. Originale bygningsdeler skal bevares, dersom disse er tapt skal de rekonstrueres etter historiske forbilder.
- Der det er gjennomført uheldige tiltak som har svekket kulturmiljøets verdi, egenart og integritet, kan det gjennomføres byreparasjon, tilbakeføring og gjenoppbygging av bygninger som viderefører den lokale, historiske byggeskikken og ivaretar miljøets egenart.
- Stedegen byggeskikk og håndverkstradisjon skal opprettholdes og videreføres ved eventuelle nye tiltak, herunder endringer, til-, på- og nybygg. Ved eventuell oppføring av tilbygg skal tilpasses eksisterende bebyggelse og underordnes denne.
- Den historiske fargepaletten skal videreføres, eventuelt tilbakeføres på dokumentert grunnlag.

Møbleringsnivå

- Eksisterende gatebelegg, gatemøblering og elementer som er karakteristiske for området skal bevares eller tilbakeføres. Utbedring skal skje ved bruk av tradisjonelle materialer og teknikker.
- Nytt gatebelegg, gatemøblering og elementer som innføres i området skal utformes i henhold til historisk forbilde som samsvarer med områdets stedegne karakter.
- Tekniske innretninger, herunder også skilt og reklame, skal gis en diskret utforming og ha en plassering, materialbruk og fargevalg som harmonerer med områdets karakter.
- Eksisterende logoer og skilt av kulturhistorisk betydning skal sikres. Nye skilt skal utformes med utgangspunkt i områdets historie.
- Hageareal og verdifulle trær skal bevares.